

Jiří Grant

VZDUŠNÉ
ZÁMKY

Jiří Grant

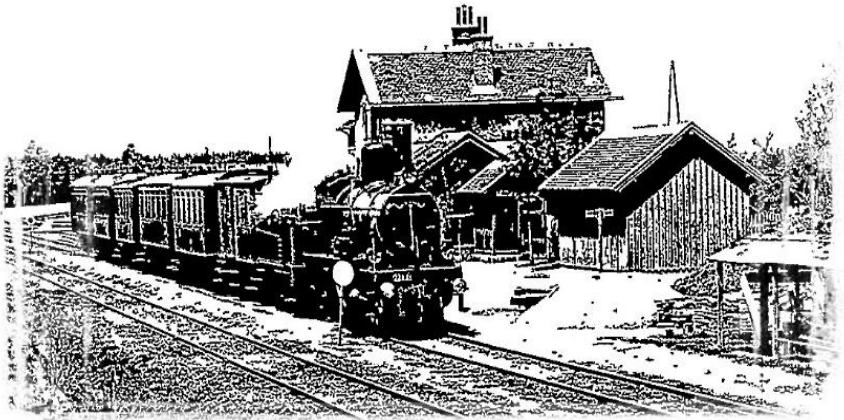
VZDUŠNÉ ZÁMKY

ROZHODNUTÍ

Dlouhým stromořadím, které vedlo k malému nádraží, doslova běžel mladý, dobře rostlý chlapík. Neměl vůbec čas pozorovat, jakou krásnou přírodu ve svém spěchu mívá. Když minul poslední chalupy, musel kolem lesíka, pak kolem řeky, pak zase kolem rybníku. Cesta k nádraží byla delší, než čekal. Autobus, kterým přijel, ho dovezl až na náves. Nakonec měl Kraus štěstí. Kraus, tak se ten chlapík jmenoval. Právě když dobíhal k nádraží, slyšel přijíždět vlak.

V poslední chvíli do něj nasedl. A vydal se nazpět, směr Olomouc a potom dál do vnitrozemí. Vracel se domů. Prohlédl si stavení, které bylo k máni, a věřil, že se sem vrátí s celou rodinou. Věřil, že tady začnou nový život.

Vlak se ztěžka rozjel. Po kolejích se sunul pomalu, stál snad u každé vrby. Kraus nejprve dlouhé minuty a hodiny sledoval ubíhající krajinu. Trať vedla hodně kolem polí, lesem a jenom zřídka bylo vidět něco zajímavého. Nakonec krajinu pokryla tma. Byly vidět jen chuchvalce dýmu protkané tisícem jiskřivých puntíků z komína lokomotivy.

„Ta cesta je nekonečná,“ zabručel si pro sebe.

Nad malou vesnicí na severu Moravy se v tom čase začalo taky stmívat a brzy ji přikryla noc. Ani v noci si však nemohli její obyvatelé užít klidu, který by tolik potřebovali.

To však Kraus nevěděl. Viděl chalupu, pole, promluvil s pár sousedy a věřil, že se tu manželce a dětem bude nakonec líbit.

Nemohl vědět, že situace a život tady na vsi, po té nekonečné, pětileté válce, je daleko horší, než si myslí. Vybrat si mohl dokonce z několika chalup. Některé byly v zoufalém stavu, některé naopak docela zachovalé. Vybral chalupu s kovárnou a kouskem pole. Hlavně kvůli kovárně sem totiž jel. Když se doslechl, že je k mání, nemyslel na nic jiného. Co na tom, že ty jiné chalupy byly v lepším stavu.

Daleko horší však bylo, že ti, kteří přežili válku v pohraničí, se museli účastnit tahanic o majetky, náprav válečných křivd a jejich důsledků. Někteří více, někteří méně aktivně a někteří se jenom nestačili divit. Jak to už bývá, někomu šlo opravdu o nápravu křivd, někomu o vyřízení účtů a některým jen o pomstu. Tím vším se jako černá nit proplétala snaha o získání moci a peněz.

Tahle vesnice patřila totiž do Sudet. Většinu obyvatel tvořili tedy od nepaměti Němci. Už ke konci války bylo jasné, že po osvobození nebude dále možné, aby lidé, kteří jako sousedé žili mnoho let, kteří toho spolu tolik prožili, které běžný život tolik spojoval, dál žili vedle sebe.

V této vesnici po odtržení Sudet od republiky nebyla tolik cítit nenávisť a nadřazenost německého obyvatelstva k tomu českému. Samozřejmě tu musely platit všechny ty německé vyhlášky a nařízení,

ale ani po obsazení celé republiky Němci se toho zase až tak moc pro obyčejné osadníky nezměnilo. Pole bylo třeba osít, úrodu sklídit a kdo jiný by to měl udělat než místní. Navíc tady byly taky rodiny smíšené a vztahy mezi lidmi byly pevnější, než by se nezasvěceným zdálo. Ve vesnicích přece jen lidé žili více spolu než ve městech. Teď však musí být všechno jinak.

Divoký odsun Němců bylo nutné provést okamžitě. Bez ohledu na to, jestli se při něm napáchá nějaké bezpráví nebo křivdy. Bylo to prostě v národním zájmu. Tak se to alespoň lidem vysvětlovalo.

Vysvětlit nevysvětlitelné však nešlo třeba Kindlovi, Hafnerovi, Schumanovi a třeba Hildě, jeho dceři. Všichni tihle a mnoho dalších byli poctiví sedláci a do nějakých politických tahanic se nikdy nemíchali. Všem se vytýkaly hlavně dodávky pro Němce. Dodávky, které musel plnit každý, ať byl Němec, nebo Čech. Hilda měla před svatbou s Tondou Hoškem.

Jak mohli chápat to, co se teď kolem nich dělo?

Stáli v řadě s dalšími Němci. Každý jen s tím nejnutnějším v kufru, nebo jen tak v prostěradle. Rychle museli opustit domovy, ve kterých vyrůstali a mnohdy po generace jejich rodiče a prarodiče budovali svoje živnosti. Jestli proti Čechům dosud nic neměli, tak tohle jim určitě nikdy nezapomenou a neodpustí.

To už Kraus samozřejmě neviděl a za jedno odpoledne ani vidět nemohl. A místním se o tom mluvit nechtělo.

Těžko srovnávat s utrpením lidí v německých koncentracích, oponují okamžitě ti, kteří ho prožili, nebo se s ním nějak jinak setkali. Těžko srovnávat s pocity ponížení.

Těžko chtít po lidech více spravedlnosti při řešení takových situací, jaké vznikají po válkách a podobných konfliktech.

Nejhorší však je, když se náprav chopí stejní, nebo ještě větší darebáci. A k tomu bohužel docházelo v Sudetech i na vesnicích jako Kájov.

CESTA

Byl duben 1946. Rok po válce. Radost z tolik očekávaného a vytouženého míru ve městě pomalu opadala. Vystřídaly ji každodenní starosti. Nebyla to jen bolest a smutek po blízkých, kteří se už mírových okamžiků nedočkali. Všechny čekalo moc a moc dřiny s nápravou toho, co bylo válkou zničeno.

A nebyly to jen ztráty a škody na majetku. Mnohdy škody na duši a poznání pravdy o chování některých sousedů a lidí kolem bolely víc, než by si kdo mohl jen představit. Útrapy, které lidem válka přinesla, už si někteří ponosou až do smrti. Nikdy na ně nezapomenou. Mnozí lidé bohužel ztráceli poslední naději v tu lepší, vysněnou a tolik očekávanou budoucnost po válce.

Právě v těchto časech seděli tiše Kraus se svou manželkou, drželi se za ruce a dívali se na své děti. Ty klidně spaly. Mladí manželé je většinou večer tiše pozorovali a plánovali, co a jak zařídit, aby mohli odsud pryč.

Bydleli v malém městě kousek od Prahy. Oba ale cítili, že tady už dál nechtějí žít. Všechno ve městě jim připomínalo válečná léta s tím, co se přihodilo Krausovým rodičům. Petr byl přesvědčený, že je poslal do koncentráku právě jejich soused Sychra. Jen on mohl vědět o tom, že v noci poslouchají rádio. Rodiče už se domů nevrátili. Stále má před

očima ty zapečetěné dveře jejich bytu, když k nim loni o Vánocích šli na návštěvu. Necelého půl roku před koncem války!

Soused tehdy vykoukl ze dveří, šklebil se a jízlivě mu řekl: „Bylo tady gestapo. To víš, Petříku, poslouchat se musí i za války.“

Parchant!!! Byl to ten samej Sychra a jemu podobní, kteří po válce pobíhali a vykřikovali, že se musí něco proti těm Němcům dělat. Začali se předhánět, kdo má větší zásluhy. Věděl, že mezi těmito lidmi nechce vychovávat svoje děti. Když je tady okupovali a ponižovali Němci, měl sílu proti tomu vzdorovat. Dokonce to chápal. Byla válka, byli to jasní nepřátelé. Prostě okupanti.

Když vás však zradí lidé z okolí, sousedi nebo třeba kamarád, tak najednou člověku dojde energie. Hlavně chuť se tomu bránit. Petr už rezignoval. Důkazy proti nikomu neměl, sílu bojovat proti takové verbeži taky ne. Kdyby tady neměl rodinu, choval by se jinak. Ale teď musí myslet hlavně na ně. Věřil, že na ostatní ještě přijde čas.

Teď tady sedí s Marií, jako už mnohokrát, a oba cítí, že je nejvyšší čas začít jinde. Kdekoliv a třeba z ničeho, ale hlavně jinde. Františkovi je devět, Alence ještě o rok méně.

„Domluvil jsem to. Můžeme se nastěhovat,“ zašeptal své ženě a políbil ji. Podívala se na něj a stiskla mu ruku. V očích měla více obav a nejistoty než odhodlání, ale přikývla. Přitulila se k němu, jako by ho potřebovala cítit vedle sebe ještě víc.

„Rozhodně půjdeme. Půjdeme co nejdříve,“ potvrdila mu a oplátila polibek.

To, že odejdou pryč z tohoto města, plánovali dlouho. Už když slavili konec války, slíbili si, že udělají všechno pro to, aby se odstěhovali někam jinam. Nejlépe někam na venkov. Teď, když se Petrovi podařilo zajistit v pohraničí domek s kouskem pole a kovářskou dílnou, dlouho se nerozhodovali.

Je zámečník. Vždy toužil po své dílničce a kousek pole se jim bude taky hodit. Určitě se jim tam povede lépe. Hlavně taky vždy toužil po tom, že bude živnostník. Nejprve tomu nevěřil. Ale když slyšel, že se dá v Sudetech sehnat pěkná usedlost, a mohl mluvit se dvěma známými, kteří se tam chystali, začalo ho to pronásledovat, kudy chodil. Převaloval se v noci a měl toho plnou hlavu. Hltal články v novinách a zprávy z rádia. Odevšad znělo, že pohraničí je třeba dosídlit. Že tam na každého pracovitého člověka čeká volný statek. Proto se tam vypravil a opravdu se mu podařilo domluvit na tom, po čem vlastně už dlouho toužil.

Další dny měly u Krausů hodně podobný scénář. Nesly se v duchu balení a příprav na cestu do nového domova. Každý den, když přišel z práce, viděl nové a nové krabice s věcmi, které Marie neúnavně přebírala a balila. Dosud si vždycky říkal, že nic nemají. Teď, když viděl ty bedny s oblečením, peřinami, nádobím a vším možným, pochopil, co všechno člověk potřebuje k životu. Pochopil, proč se říká, že je lépe třikrát vyhořet, než se jednou stěhovat. Nutně přišlo taky na loučení s těmi, kteří je měli rádi.

Den odjezdu se blížil. Když došlo na poslední směnu ve fabrice a loučení s chlapama, byl Petr opravdu naměkko. Bylo toho za tu dobu hodně, co tady zažil. Před válkou, za války a teď po válce. Je tady pár

chlapů, kteří mu budou opravdu chybět. No a samozřejmě taky ženský z lakovny. Nikdy už asi nezapomene na věčné dohady a skoro hádky před válkou. O tom, jestli je Hitler napadne? Jestli jim pomůžou sousední spojenci? Ale vývoj je nenechal dlouho tápat.

Nejprve zrada v Mnichově a dobrovolné vydání území v Sudetech. Brzy potom obsazení celé republiky a odevzdání se bez boje. No, moc toho, na co by v té době mohl být Čech hrdý, opravdu nebylo.

Možná jen drobný odpor ve formě nekvalitní práce. Věděli, že jejich elektromotorky se za války montovaly snad do všech německých vozidel. Od tanků až po Mercedesy. Vždycky si s chlapama říkali, že čím dříve se jim to rozpadne, tím lépe. Už proto,

že nikoho z nich neodvedlo gestapo, je vidět, že ve fabrice bylo pár spolehlivých lidí. Nejhorší nakonec bylo loučení u rodičů Marie.

„Já tě nikam nepustím,“ vzlykala její maminka a nechtěla jí pustit ruku, když se loučili.

„Neděláš dobře, Petře, neděláš dobře. Tam nebude ještě dlouho klid.“ Její otec se snažil ještě přece jen oba přemluvit, aby si ten odjezd rozmysleli. Bylo mu však jasné, že nic nezmůže. Přemlouvání by bylo zbytečné. Popřál štěstí v novém bydlišti a taky samozřejmě šťastnou cestu.

Ještě že při balení a posledních přípravách k odjezdu nemají čas myslet na dojemné loučení a na to, co tady zažili.

Po měsíci vyřizování a příprav byli připraveni na cestu směr pohraničí. Nábytek v bytě vyměnili za staříčkový nákladňák. Naložili všechno a s trochou uspořených peněz zítra vyrazí směr Kájov u Jindřichova.

„Vždyť to není konec světa.“ Těmito slovy končil Petr většinu loučení s blízkými.

Nastal den odjezdu. Rok po válce, 25. červen 1946. Nakonec, když všechno naložili, byla korba plná. Takže se i s dětmi museli vejít do kabiny. Petr opatrně zmáčkl tlačítko startéru. Motor naskočil.

Nejvíc se bál, aby auto vydrželo dlouhou cestu. Vyjeli brzy ráno. Vždyť je to přes tři sta kilometrů. Marii raději se svými starostmi ani neděsil, ale pokud se něco stane, do večera by tam taky nemuseli dojet. Zatím však auto drží až překvapivě dobře. Rachot motoru jim sice nedával šanci na sebe mluvit, ale hlavně že robustní podvozek zvládá

všechny výmoly, kterým se při vši snaze a pomalé jízdě nedalo vyhnout.

Marie objímala obě děti, které si položily hlavu do jejího klína a kupodivu v tom randálu a otřesech po hodině usnuly. Dívala se na ubíhající krajinu a myslela na poslední chvílky ve městě, kde se narodila. Také na kamarádky. Na to, jak se s ní loučily. Kamarádce Tereze se valily z očí slzy, když ji objímala, stejně jako právě teď Marii. Uvidí je ještě vůbec někdy? Jaké to bude v Kájově, jak je přijmou? Co je tam vlastně za lidi?

Měla přece jenom obavy z toho, co je čeká. Bála se hlavně o děti.

Teď si musela každou chvilku utřít vlhké oči. Nechtěla, aby si Petr všiml, jak je jí ze všeho smutno.

Ale když se na něj podívala, byla klidnější. Usmála se přes slzy, když viděla, jak je vážný při řízení toho nákladáku a jak se mu natrásají svaly. Petr byl pořádný kus chlapa. Ne, s ním se přece ničeho bát nemusí. Cesta ubíhala pomalu. V hlavě se jí střídaly vzpomínky s očekáváním nového života.

Když projížděli Olomoucí, bylo už hodně po poledni. Za městem musel Petr zastavit. V jeho ulicích se začal motor trochu zahřívat.

„Vydrž. Proboha vydrž,“ prosil ho v duchu a úsměvem se před Marií snažil všechno maskovat, jen aby zůstala v klidu. Kousek za městem zase zastavil u malého potoka. Voda se jim teď bude hodit. Děti už byly taky vzhůru a potřebovaly se protáhnout.

„Nechodte daleko, ať na vás vidím!“ nezapomněla Marie připomenout, když viděla, jak se hrnou z auta. Petr šel s konví

k potoku pro vodu do chladiče. Voda byla průzračná a ledová. Přesně tohle teď opravdu potřebovali.

„Pojďte se osvěžit,“ lákal Petr zbytek rodiny. Ani moc nemusel. Šestihodinová cesta v horku, většinou po prašných cestách, dala všem pořádně zabrat. Jako by tušil, že posledních osmdesát kilometrů bude značně nejistých. Marie našla místočko ve stínu a na tácek nakrájela štrúdl. Napekla jich ještě doma několik. Dobře věděla, že se jim budou hodit jak na cestu, tak první dny na novém místě. Sedělo by se dobře, ale byly tři hodiny a bylo na čase pokračovat v cestě. Nasoukali se zpět do kabiny. Petr se raději v duchu pomodlil a zmáčkl startér. Odpočatý motor poslušně naskočil a rozdrčel se. Chvála Bohu se auto rozjelo.

Další cesta už vedla jen do kopce. Nebylo tady bohužel ani památky po nějakých asfaltkách. Tak se kodrcali jen ztěžka dál. Rychlost se řídila podle nepřímé úměry. Čím víc motor rámusil, tím jeli pomaleji. To mělo pochopitelně taky vliv na jeho teplotu. Teď už zastavovali u každého zdroje vody, který uviděli. Petr měl za volantem čím dál větší obavy, tušil, že tady už nepomůže ani modlení. Bylo půl páté a jim chybělo pořád nejmíň třicet kilometrů do Kájova.

Ve chvíli, kdy jim chybělo posledních snad pět kilometrů, z motoru se tolik kouřilo, že musel zase zastavit.

V okolí nebyla žádná voda. Tak to vypadalo, že tady ztvrdnou na hodně dlouho.

„Pojedeme?“ zeptala se nevinně maminka.

„Neepoojeedeeme!“ skandovaly vesele děti. František s Alenkou se dohadovali a naštěstí vůbec netušili, že to není žádná legrace.

Hodin přibývalo. Světla ubývalo, nebylo moc důvodů k optimismu. Když bylo půl osmé, našťestí uslyšeli v dálce traktor. Petr s Marií neváhali ani chvílku a prosebně se ho snažili zastavit.

„Zastav, prosím, zastav,“ mávali a žadonili oba svorně a nahlas. Traktor zastavil, z kabiny se vyvalil baculatý chlapík.

„Co tady proboha děláte?“ zaburácel hromovým hlasem, ale s úsměvem.

„Dobrý večer, stěhujeme se do Kájova. Dostali jsme tam kovárnu. Ale auťák už toho má dost. Pořád vaří,“ odpověděli jednohlasně a pokorně.

„Říkáte, že do Kájova? Tak to budeme sousedi. Já jsem Vydra. Mám v Kájově menší statek. Je to kousek od kovárny.“ Zdálo se, že rád vidí nové sousedy.

„Vezu nový traktor. Pojd'te, tak ho aspoň vyzkoušíme.“ Nacouval a uvázal si je na pořádně silné ocelové lano.

Najednou byli všichni zpět v kabině dřív, než bys řekl švec. Petr mávl, jako že můžou, a Vydrův traktor zabral. Netrvalo ani moc dlouho a sjížděli do krásného údolí, potom ještě pár zatáček a zajímavá souprava vjíždí do Kájova. Ještě že náklad'ák docela dobře brzdil. Petr se cestou z kopce i tak docela zapotil. Byli naložení, takže se někdy při jízdě z kopce nebezpečně přibližovali k jejich dobrodinci.

Když vjížděli do vesnice, Vydra vždy po pár metrech zatroubil, lidé se otáčeli a mávali.

„Tak už nás zná celý Kájov,“ pomysleli si Petr s Marií. Jenom vůbec nechápali, proč Vydra pořád troubí. Asi aby všichni poznali a

uvítali nové sousedy. Nebylo jim to však vůbec milé. Navíc když byli vlastně do Kájova přitaženi. Ale raději jim taky mávali.

Až za dost dlouho se dozvěděli, že koupě traktoru byla na vesnici velká událost. Proto Vydra troubil, aby se o tu radost se sousedy podělil a určitě taky trochu pochlubil.